

מהחזון לפרקטיקה: לאומית שירותי בריאות יוצרת מציאות חדשה בטיפול בהתמכרויות ותחלואה כפולה

קרן גולדמן, מנהלת המחלקה לטיפול בהתמכרויות | ד"ר מרנינה שוורץ, מנהלת המחלקה לבריאות הנפש
לאומית שירותי בריאות

רקע – מדוע עכשיו?

ההתמכרות מוכרת כמחלה כרונית הדורשת טיפול רציף ומשולב – בדיוק כמו סכרת, יתר לחץ דם, או כל מחלה אחרת שלאומית שרותי בריאות מטפלת בה. עד יולי 2024 לא היה לקופה מענה מובנה לתחום. השינוי נולד מתוך חזון: הכנסת הטיפול בהתמכרויות ותחלואה כפולה אל לב הרפואה הקהילתית, כחלק בלתי נפרד ממערך השירותים – ללא סטיגמה, עם ליווי מקצועי ואנושי. השירות מופעל במסגרת מבחני תמיכה של משרד הבריאות, ומסמן נקודת מפנה לאומית.

פילוח דמוגרפי

גברים – 553 (67%) נשים – 208 (33%)

ממצא בולט: שיעור פנייה של נשים גבוה משמעותית מהצפוי לפי הספרות המחקרית. עדות ישירה להפחתת חסמים ולנגישות המודל הקהילתי לאוכלוסיות שנמנעו מטיפול בעבר.

שירות D2D – ייעוץ דיגיטלי לרופאים

רופאי משפחה מקבלים ייעוץ מפסיכיאטר מומחה ישירות מתוך תיק המטופל – ללא הפניה, ללא שבירת רצף.
2026: הורחב גם הייעוץ בהתמכרויות לתחום ילדים ונוער.

הכשרות להעלאת מודעות

רפואה ראשונית | בריאות הנפש (כלל הסקטורים) | נאמני כאב | פיזיותרפיה | רוקחים | תזונה | ריפוי בעיסוק
הכשרות לאנשי המקצוע במרפאות לטיפול בהתמכרויות להרחבת ארגז הכלים המקצועי

הפרעות נלוות – תחלואה כפולה

דיכאון | חרדה | PTSD / טראומה | הסתגלות
רוב המטופלים מציגים תחלואה כפולה – הפרעה נפשית לצד ההתמכרות. מורכבות זו מחייבת אבחון משולב וטיפול מותאם בשלב מוקדם ככל הניתן.

במה אנחנו מטפלים ?

- 1 **התנהגויות ממכרות**
הימורים | טכנולוגיות | מין ופורנוגרפיה
ההכרה בהתמכרויות התנהגויות מרחיבה את שפת הטיפול מעבר לחומרים
- 2 **שימוש בחומרים**
אלכוהול | קנאביס | אופיאטים בנזודיאזפינים | שימוש מרובה

מסקנות ומבט לעתיד

- מודל הקהילה הוכיח עצמו: נגישות גבוהה ורצף טיפולי למול הרפואה הראשונית
- פנייה גבוהה של נשים – הפחתת סטיגמה בפועל
- D2D כמנוף לאיתור מוקדם ברפואה הראשונית
- המשך הרחבה + שילוב טכנולוגיות ואוכלוסיות בסיכון

2,897
מגעים טיפוליים – עומק הרצף הטיפולי

124
ייעוץ D2D לרופאי משפחה

827
מטופלים פנו לשירות מאז הפתיחה

8
מרפאות ייעודיות בפריסה ארצית

פריסה גיאוגרפית ארצית

239
מטופלים
מחוז מרכז

218
מטופלים
מחוז דרום

157
מטופלים
מחוז צפון

147
מטופלים
ירושלים

פנייה גבוהה מהדרום – מצביעה על צורך מתמשך בחיזוק מענים פריפריאליים

מודל One Stop Shop – טיפול הוליסטי

בגישה חומלת ובלתי שיפוטית המכבדת את הטיפול בשיטת מזעור נזקים

- רפואי – נרקולוגים, פסיכיאטרים, אחיות – אבחון וטיפול תרופתי במידת הצורך
- פסיכותרפיה במגוון שיטות טיפול – 12 צעדים CBT, EMDR, טיפול בטרואמה
- סוציאלי – עו"ס, קרימינולוגים קליניים, פסיכולוגים – טיפול פרטני, קבוצתי והתערבות משפחתית.
- Case Management – ניהול מקרה אישי – ליווי צמוד לאורך כל הרצף

פעולה ישירה למבוטח – בניית סביבה תומכת

- אתר לאומית: בניית מתחם תוכן הכולל מידע נגיש לכל מבוטח ודרכי פניה
- כתבות ותכנים: חינוך בריאותי, הפחתת סטיגמה ומסרים בשפה ברורה ומכבדת
- סרטונים: תכנים ויזואליים מסבירים, עדויות מטופלים ומסרי עידוד לפנייה לטיפול
- התאמה תרבותית: תכנים ומענים מותאמים לאוכלוסיות מגוונות

ביסוס נתונים ותכנון מדיניות: בניית רשמים ארציים

- רשם ההתמכרויות: מעקב ארצי אחר פניות, אבחנות ותוצאות טיפול – תשתית נתונים לתכנון שירותים ומדיניות בריאות כולל רפואה מונעת.
- רשם אופיאטים: מעקב ממוחשב אחר מרשמים וצריכה, זיהוי דפוסי שימוש חריגים ומניעת שימוש לרעה – חלק ממאמץ כלל-לאומי למיגור המגפה.

"ההתמכרות היא מחלה כרונית – ולאומית שרותי בריאות בחרה לטפל בה בדיוק ככזו, כחלק בלתי נפרד מהרפואה הקהילתית"